

Historia Instytutu

Instytut Filologii Słowiańskiej swój początek wiąże z utworzeniem w roku 1962 Katedry Filologii Słowiańskiej (kierownik prof. Paweł Smoczyński) i oddelegowaniem w 1963 roku dra M. Łesiowa z Katedry Języka Polskiego i powierzeniem mu organizacji zajęć dydaktycznych na filologii rosyjskiej. Rusycystyka na UMCS powstała w 1963 r. wraz z powołaniem Zakładu Filologii Rosyjskiej. Przez pierwsze 10-lecie rusycystyką i Zakładem kierowali prof. L. Kaczmarek (1963-1966) i slawista prof. P. Smoczyński (1966-1973). W roku 1970 Zakład włączony został do nowo powstałego Instytutu Filologii Obcych; dydaktycznie rusycystykę wspierał Zakład Filologii Słowiańskiej (przekształcony z Katedry Filologii Słowiańskiej). Od 1972 r. istnieje już jako Instytut Filologii Rosyjskiej i Słowiańskiej z trzema nowo powstałymi zakładami: Języka Rosyjskiego, Literatury Rosyjskiej i Zakładem Filologii Słowiańskiej.

Druga połowa lat 70. i lata 80. to intensywny rozwój rusycystyki na UMCS. Obok kształcenia stacjonarnego powstają - przeznaczone głównie dla pracujących nauczycieli szkół podstawowych i średnich- studia zaoczne. Rozwój kadrowy jednostki (doktoraty i 2 habilitacje literaturoznawców) doprowadził w 1984 r. do podziału Zakładu Literatury Rosyjskiej na zakłady: Literatury Rosyjskiej I (doc. J. Borsukiewicz) i Literatury Rosyjskiej II (doc. J. Orłowski).

O ile lata 1963-1973 były dla Instytutu okresem organizowania się, kształtowania struktur, doboru i stabilizacji kadry, to okres (1974-1989) czasem rozwoju naukowego i kształtowania dziedzin badawczych.

W końcu lat 70. obok rusycystyki wprowadzane są nowe oferty w zakresie filologii słowiańskich. W roku 1979/80 Zakład Filologii Słowiańskiej (kierownik prof. S. Warchoń), przy wsparciu slawistów Uniwersytetu Jagiellońskiego, uruchamia – w ramach międzynarodowej umowy - lektorat języka bułgarskiego. Odtąd istnieje stała współpraca z Uniwersytetami w Sofii i Szumen oraz Centrum Kultury Bułgarskiej. Wynikiem jej jest wymiana kadry i przekazany nieodpłatnie specjalistyczny księgozbiór bułgarystyczny (ok. 6 tys. tomów). Kadre dydaktyczną stanowią w latach 80. zarówno wykładowcy z Bułgarii, jak i absolwenci slawistyki UJ. W tym czasie pracownicy Instytutu i studenci uczestniczą w seminariach, stażach naukowych, konferencjach i kongresach organizowanych przez instytuty naukowe w Bułgarii. Jednocześnie z inicjatywy kierownictwa Instytutu i Zakładu organizowane są lektoraty języka bułgarskiego prowadzone w szkołach średnich Lublina i regionu.

W wyniku przemian ustrojowych przełomu lat 80. i 90. następuje załamanie dydaktyki rusycystycznej. Na początku lat 90. zmniejsza się gwałtownie liczba studentów filologii rosyjskiej. Instytut kształci już tylko w systemie dziennym i tylko w 3 grupach ćwiczeniowych. Niekorzystne w tym czasie, z punktu kształcenia neofilologicznego, jest drastyczne ograniczenie wyjazdów studentów i pracowników naukowych Instytutu do ośrodków naukowych w Rosji.

Władze Uniwersytetu i Rada Naukowa Instytutu podejmują - w odmiennych warunkach geopolitycznych – nową strategię: zachowując dotychczasowy potencjał naukowy Instytutu (kadre, bazę dydaktyczną) poszerzają ofertę dydaktyczną o wszystkie filologie wschodniosłowiańskie. W 1992 roku następuje przekształcenie Instytutu Filologii Rosyjskiej i Słowiańskiej w Instytut Filologii Słowiańskiej, a istniejący dotychczas Zakład Filologii Słowiańskiej przyjmuje nazwę Zakładu Językoznawstwa Słowiańskiego.

Jednocześnie w tym roku powstaje - na bazie dotychczasowego potencjału naukowego - Zakład Filologii Ukraińskiej (kierownik prof. M. Łesiów do 1998 r., od tego roku do dziś - dr hab. F. Czyżewski). Powołanie ukrainistyki w UMCS, trzeciej - w porządku chronologicznym - w kraju (po UW i UJ), było rezultatem zmian geopolitycznych, przede wszystkim jednak prowadzonych już od ponad 30 lat badań ukrainistycznych i zajęć dydaktycznych (lektorat języka ukraińskiego w latach 60., seminaria magisterskie o profilu ukrainistycznym); zadania te realizowali głównie naukowcy naszej jednostki (M. Łesiów, St. Warchoń, M. Buczyński, M. Roszczenko, F. Czyżewski i in.).

W listopadzie 1991 r. utworzono Pracownię Dydaktyki i Metodyki Nauczania Języka Rosyjskiego, która po pewnym czasie przekształcona została w Pracownię Glottodydaktyki Języków Słowiańskich. Od 1 X 2016 r. jednostka ta działa pod nazwą Pracowni Glottodydaktyki.

Od 1 X 1992 r. uruchomione zostają 5-letnie stacjonarne studia magisterskie na kierunku filologia ukraińska (specjalizacja nauczycielska, a od 2004/05 także tłumaczeniowa), na które przyjęta zostaje 1 grupa studentów, z utrzymaniem wymienionego limitu do roku 2004/05. Zajęcia dydaktyczne są realizowane odtąd zarówno przez pracowników Instytutu, jak i kontraktowych profesorów z Ukrainy (m.in. z Uniwersytetów we Lwowie, Tarnopolu, Łucku, Drohobyczu i Narodowej Akademii w Kijowie).

W 1993 r. władze Uniwersytetu na wniosek Instytutu powołują Pracownię Języka i Literatury Białoruskiej i uruchamiają 5-letnie stacjonarne studia magisterskie na kierunku filologia białoruska (specjalizacja nauczycielska). Powstanie białorutenistyki w Instytucie jest także dobrze osadzone w lubelskim środowisku naukowym i dydaktycznym (znane już były rozprawy naukowe z językoznawstwa białoruskiego prof. T. Żebrowskiego, dr. M. Sajewicza oraz prace dydaktyczne doświadczonych pedagogów (mgr. M. Kordasa i mgr N. Sajewicz). Od 1. X 1993 do roku 2000 prowadzony jest rokrocznie nabór, a od roku akadem. 2001/2002 istnieje ona już tylko jako profil w obrębie filologii rosyjskiej, i od roku akadem. 2004/05 – w obrębie slawistyki. W tym czasie następuje rozwój kadry białorutenistycznej (dr hab. Michał Sajewicz, dr hab. Siarhei Kavaljou, prof. UMCS, dr hab. Zoya Mielnikawa, prof. UMCS, dr Jadwiga Doda Kozłowska) i powołanie od 15 II 2005 Zakładu Białorutenistyki (w miejsce Pracowni); od początku aż do dziś kierownikiem jest dr hab. M. Sajewicz prof. UMCS.

W roku akadem. 2001/02 na filologii rosyjskiej wprowadzone zostają profile: rusycystyczno-bułgarystyczny i rusycystyczno-białorutenistyczny. W roku 2004/05 następuje zwiększenie oferty kształcenia o specjalność slawistyka: profil białorusko-rusycystyczno-bohemistyczny i bułgarsko-rusycystyczno-ukrainistyczny. W tym roku wprowadzono obok jednolitych studiów stacjonarnych także rusycystyczne studia 2 stopnia (magisterskie) niestacjonarne. W roku akadem. 2005/2006 uruchomione zostały dwustopniowe studia roszoznawcze. W roku akadem. 2007/2008 zgodnie z obowiązującą Ustawą o Szkolnictwie Wyższym wprowadzono dwustopniowe kształcenie na filologii rosyjskiej i filologii ukraińskiej (specjalizacja nauczycielska z językiem polskim oraz specjalizacja nienauczycielska: język rosyjski w biznesie i język ukraiński w biznesie). W roku akadem. 2008/2009 uruchomione zostały studia stacjonarne 2 stopnia na filologii rosyjskiej (spec. nauczycielska i nienauczycielska – tłumaczeniowa). Rok później przekształcone zostają dotychczasowej jednolite stacjonarne 5-letnie studia magisterskie w zakresie filologii ukraińskiej na studia stacjonarne dwustopniowe (spec. nauczycielska i nienauczycielska – tłumaczeniowa).

W roku akad. 2010/2011 na slawistyce (studia 1 stopnia) powołana została specjalizacja turystyczno-kulturowa, której ukończenie uprawnia do przystąpienia do egzaminu państwowego dla pilotów wycieczek zagranicznych.

Instytut od roku akad. 2010/11, decyzją Rektora UMCS, prowadzi lektorat języka ukraińskiego jako obcego dla studentów wszystkich Wydziałów UMCS. Odpowiedzialny za stronę merytoryczną i organizacyjną jest Zakład Filologii Ukraińskiej. W roku 2010 na mocy uchwały Rady Wydziału Instytut uzyskuje prawo przeprowadzenia wewnętrznej certyfikacji języka ukraińskiego.

Od roku 2007/08 Instytut prowadzi, na mocy decyzji Prorektora UMCS, międzynarodowe wakacyjne zajęcia dydaktyczne (3.tygodniowe) przeznaczone dla studentów slawistyki z zagranicy.

Instytut realizuje również zajęcia na studiach 3 stopnia w ramach Neofilologicznych Studiów Doktoranckich przy Wydziale Humanistycznym UMCS.

Od roku akad. 2014/15 w Instytucie prowadzone są studia na kierunku bałkanistyka, poprzednio realizowane w ramach projektu „UMCS na rynku pracy i gospodarki opartej na wiedzy”.

Od roku akad. 2015/16, w miejsce prowadzonej wcześniej filologii rosyjskiej i filologii ukraińskiej powstały nowe kierunki: rusycystyka i ukrainistyka.